

Haarlemse regisseur werpt nieuw licht op het turbulente leven van danseres en mens Mata Hari

Mata Hari meer dan naakte spion

Annemieke Windt
stadsredactie@haarlemsdagblad.nl

Haarlem * Met Mata Hari, The Naked Spy heeft de Haarlemse filmmaker Machiel Amorison een nieuw hoofdstuk toegevoegd aan de rijke collectie films over de Nederlandse danseres en spionne Mata Hari.

Amorison is met de Amerikaanse producer en regisseur Susan Wolf vier jaar bezig geweest om de documentaire te maken. „Dat is een gemiddelde productietijd voor een documentaire”, legt de regisseur uit. De film beleefde op 9 februari zijn premiere tijdens het filmfestival in Sante Fe. In de Verenigde Staten is de belangstelling behoorlijk. De film is zelfs uitgekozen als openingsfilm van het Nevada Women's Film Fest in Las Vegas. „Daar zit Susan achter, zij heeft de contacten in de Verenigde Staten.” Sinds haar executie in 1917 is de mythe rond Mata Hari, geboren als Margaretha Zelle blijven bestaan. Amorison hoorde in zijn familie ook regelmatig verhalen over haar. „Ze zat bij mijn betovergrootmoeder in de klas, dus er werd veel over haar gepraat. Dat heeft mijn

'Margaretha Zelle heeft zichzelf opnieuw uitgevonden'

fascinatie wel gevoed.” In zijn documentaire wilde hij stil staan bij de persoon achter de mythe. „Je hoopt toch dat je iets nieuws ontdekt en daarmee een ander licht op de geschiedenis kunt schijnen.” Hij zit de film ook als een rehabilitatie van een vrouw die zich onder moeilijke omstandigheden staande moest zien te houden. „Hier in Nederland is het beeld toch dat ze een 'afgelikte boterham' was, maar er zit veel meer achter.”

Uit de film komt een beeld naar voren van een vrouw die zich na een ongelukkig huwelijk opnieuw moest uitvinden. Roos Lintjes, die Amorison hielp bij de research, raakte daardoor geboeid. „Haar man weigerde haar financieel te ondersteunen, ze mocht haar dochter niet meer zien en besloot daarop naar Parijs te gaan en het fatsoen los te laten.” Uit haar brieven blijkt dat ze door de behandeling door haar man en zonder haar dochter een respectabel leven niet langer zag zitten.

Exotisch

In Parijs bouwde ze een loopbaan op als danseres van exotische dansen. „Ze heeft zichzelf neergezet en opnieuw uitgevonden. Ze was zeven jaar lang de best betaalde danseres van Europa. Maar het geld ging er even hard uit als het binnenkwam, dus ze zat altijd in geldnood.”

Die geldnood zou de aanleiding zijn geweest dat ze geld aannam van de Franse geheime dienst. „Mata Hari leefde in haar eigen wereld en was niet gewiekst genoeg om als spionne aan het werk

Filmaker Machiel Amorison hoorde als kind verhalen over Margaretha Zelle.

FOTO UNITED PHOTOS/PAUL VREEKER

te gaan.” De Fransman Jean-Pierre Turbergue, die ook als expert in de documentaire aan het woord komt, is duidelijk overtuigd van haar onschuld. Hij kreeg toegang tot de militaire archieven, waaruit zou blijken dat ze in de val is gelokt. Een documentaire maken over een tijd waarin bewegende beelden schaars zijn, plaatste Amorison en Wolf ook wel voor de nodige puzzels. „Het is dan wel zoeken naar

de juiste beelden om het verhaal ook als film te vertellen. Van Mata Hari zelf zijn er geen bewegende beelden. Ze vond film een vulgair medium.”

Om toch een beeld te geven van de erotische dansen waarmee Hari furore maakte, heeft danseres Florence Rapati oude krantenartikelen bestudeerd om de dansen zo waarheidsgetrouw weer te geven. „De kranten schreven uitvoerige

recensies over haar optredens en die zijn voor Florence de basis geweest voor haar choreografieën. Het ging duidelijk om meer dan een vrouw die haar sjaals liet vallen en naakt voor het publiek stond.” Voor het team dat de film gemaakt heeft, begint nu de spannende tijd om de documentaire ook aanslaat. „De film wordt nu in Amerika op de markt gebracht, maar Nederland mag niet vergeten worden.”